

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félével s pontosan és jutányosan közöltetik.

POGLALAT. Magyarország és Erdély. (A' haza védelme. Miniszteri rendelet, s kir. kéziratok. Fülhívás a' mobilisálható nemzeti őrsereg iránt; felszólalás a' Jászok kerületék ügyében. Válasz a' Pesti hírlap érdemes szerkesztőségének. — Vidéki mozgalmak: Szatmár, Zala, és Torontál megyékből.)
Külföld. (Olaszország, Ausztria, Lengyel és Oroszország.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Pest, május 15én.

Ismét csak azt mondom: „r é z s e n l e g y e t e k.”

Minden honpolgárnak első és legfőbb kötelessége, feledve kicsinyes bajait, lerázva magánérdekeit, elnyomva önzése nyomoru hangját: figyelemmel kísérni a' haza ügyeit, és tevékenysége összes erejével örködni, — a' közhaza sorsa fölött.

Nem tudjátok, mikor ütend az óra: vigyázzatok, hogy készületlenül ne leljen meg az.

A' párttorzalkodástól álljatok el, — mert egységre van szükségünk. — Egygyé forrva nincs ellen, ki legyőzhesen, mert az egységben van az erő és bátorság egyiránt.

Ha hazátok oltára körül sereglettek össze, hasziveitekben esküsztek a' haza javaért: ne féljete, isten lesz veletek, a' hazának istene, ki a' férfi szivekben lakik.

Ne lármázzatok untalan, — mert a' láрма csak a' tüdőből fakad, ott pedig nem a' bátorság lakik.

A' ludgógóság csak egyszer menté meg a' capitoliumot, ma illy csodáknak lejárt az ideje. —

Legyetek némák, — de az ész annál munkásabb legyen, a' kezét pedig ne lógassátok renyhén oldalaitokon.

Legyetek némák, mert a' nagy fájdalom néma, most pedig a' haza fájdalma legnagyobb. Legyetek némák, hogy meggyűlvén az óriási szenvedély, kitörésében irtózatot legyen, miként a' tüzbércz hosszu nyugalma után.

Legyetek némák, mert a' nagy vihart szélesend előzi meg. És mi nagy viharunk nézhetünk eléje.

Ne hüvelyegessetek a' jövőt, hanem biztossítsátok a' jelent. Az üres szó nem biztosít. Levelet vesztek biztossítékul: a' levélre pecsét is ütettek. A' pecsételést el ne mulasszátok.

És legyetek süketek az ámitgatók iránt: őket könnyű megismérnetek! mertnem olyanok, mint a' többi emberek. Legyetek süketek a' hízegésre, mert a' hízegő romlásokra igyekszik. A' hízegés megrészeget, most pedig józanságra van szükségtek.

Tartsatok rendet, szigorut és szeghetlent: mert rend mellett lehetséges csak az egység. A' rendbontó nincs veletek, mert a' zavarban halászni akar. Tépjétek szét hálót's magatokat mentétek meg.

Ne legyetek közönyösek, ne viszáldogjatok, ne csevegjete, ne fülelletek minden cifra szóra, ne zavarogjatok: — ha így egyesültetek, bizton nézhetek akárkivel farkasszemet.

És nézzetek a' világ négy sarka felé. Nyugaton felhők látszanak, délről láng csapdok egünk felé, éjszokról vihar készül, keleten emészto nyavalya van. — Pillantsatok magatok' a, és látni fogjátok a' különböző oldalról jött erők bátasait: és eszmélve elmélkedvén, a' gyógy-és ovószerek szükségére kétségtelen leend; meg is találjátok azokat, csak aztán alkalmazni tudjátok.

Ebben fekvendik bölcsességtök.

A' felhők ellen építetek villámhárítót, a' lángot oltástok el, a' vihar ellen emeljete védfalat és tetőt, a' nyavalyát pedig irtsátok ki gyökerestül.

Meddig a' kar ér, — odáig tiétek a' tér: mennyi a' bátorságtok, annyi a' biztosság. Mekkora a' súly, akkora legyen az erő. És az erő nem csupán a' massa volumenjétől függ: a' tömörség sokat határoz.

A' láthatlan erő mindig többet ér, mint az, melly egy tekintettel megmérhető. —

A' népeknél az erkölcsi erő leghatalmasabb. Ezt neveljétek. —

Ki szabad akar lenni, érezze a' szónak egész búbját: és akarjon. — A' szabadság drága jószág, sokan pislognak reá, s egy félrepillantás elég, hogy orkezek martaléka legyen. Órizzétek az orvoktól s védjétek a' megtámadók ellen. És midőn véditek, ne feledjétek, hogy mindeneteket véditek.

Kinek szabadsága nincs, semmije sincs: kinek szabadsága van, mindene van.

Élet és szabadság egy! mert a' szolgaság nem élet, csak tengés. A' tengés pedig embernek erkölcsi halála. És inkább élettelen halál, mint halálfele élet.

A' kockán csak ennyi van! — és mégis közönyös tétlenségben várnátok a' napot?

Annit remélhettek, mennyit kiküzdhettek.

Ki csak remél, és kereszte fonja karját: az ostoba, s megérdemli az ostort, melly hátán csattogni fog.

A' gondviselés hitványokért nem cselekszik semmit. Magatoktól függ minden! Egyesülten, részen legyetek. *)

A' miniszterelnöktől köv. felszólítást vettünk.

Haza fiak! Szeretett magyar hazánk láthatárán veszélyes felhők tornyosulnak. Minden hazafi szent kötelessége: hazáját bel- és kül ellenségek ellen védeni. Ezt igényli a' természeti jog, ezt parancsolja a' törvény.

A' törvény parancsolta nemzeti őrseregen felül szükséges haladéktalanul egy tíz ezer főből álló rendes nemzet-őrsereg fölállítására.

A' haza nevében szólíttatnak tehát fel, mind azon honlakosok, kik a' rendes nemzetőrseregbe, az ország zászlója alá, a' királyi trón, haza és alkotmány védelmére belépni kívánnak, hogy magokat a' következő hadfogadó (Verbung) helyeken jelentsék: Pest, Pozsony, Kassa, Miskolcz, Nagy-Károly, Nagy-Kálló, Debreczen, Gyula, Szeged, Eger, Jászberény, Kún-Szentmiklós, Győr, Komárom, Veszprém, Zala-Egerszeg, Szombathely, Fehérvár, Kaposvár, Szegárd és Pécs: megjegyeztetvén, hogy az e' részbeni toborzás itt helyben Pesten holnap, azaz folyó hó 17kén a' ferencvárosi Tehen utcában, az ottani főtoborzó-házban veendi kezdetét.

A' belépő nemzetőrök három évi szolgálatra kötelezik magokat; az álladalom részéről fegyverrel s ruházattal látatnak el szolgálati idejük alatt, és azon felül, hogy hittel-alkalmakor fogalópénzt (Handgeld) kapnak, a' közvitézek naponként 8 a' tizedesek 16 az őrmesterek pedig 24 pengő krajczár díjt fognak az ország pénztárából huzni.

Szükséges, hogy e' rendes nemzetőrség tisztekkel látassék el; végett fülhivatnak a' rendes sorkatonaságnál szolgáló magyar hadtisztek, és tisztí fokozatra képes más hazafiak is, kik e' rendes nemzetőrseregnél főtiszteül alkalmazatni kívánnak, hogy magukat a' nemzeti őrsereg alkotására és rendezésére megbízott ideiglenes választvány elnökénél báró Baldacci Manó ezredesnél (Pesten István főherczeg című vendéglőben 74 sz. a.) jelentsék: ezennel kijelentvén, hogy egy hadnagy 30, főhadnagy 40, százados 80, őrnagy és zászlóalj parancsnok 130 pftos havi díjt huzandnak.

Végre — minthogy az ország, rendes nemzetőrseregi lovas álgutelepet is állítand fel, az erre képes rendes tüzérségi magyar egységek és hazafiak felszólíttatnak ugyanazon ezredesnél maguk haladéktalan jelentései végett.

A' haza bizodalmasan várja fiaitól, hogy mostani veszélyes körülményei közt a' királyi trón haza és alkotmány védelmére az ország zászlója alá mentülelőbb öszszesereglenek. Pesten, május 16án 1848.

Gróf Batthyány s. k. Baldacci s. k.

miniszterelnök. ezredes.

Pénzügyminiszteri értesítések.

I. A' pénzügyminiszter előterjesztésére, ugyanazon miniszterium adó- és pénztári osztályához tanácsosul általam kinevezetik Ebeczy Imre. — Kelt Budapesten, május 15kén 1848. István, nádor s királyi helytartó. Kossuth Lajos, pénzügyminiszter.

II. Az állodalmi javak igazgatásához a' pénzügyminiszter által kinevezettek: Rakovszky Móricz a' hradeki és likavai kincstári uradalmak főtiszteül. Károlyi János a' diósgyőri koronai uradal. főtiszteül s igazgatójaul. Szacsay Imre a' nagyváradai uradalom igazgató ügyvédeül. Budapest, május 15kén 1848.

Miniszter-elnöki hivatalos közlések.

I. Gyulafejevárott Erdélyben, köztudomás szerint, nagy mennyiségű kész fegyver levén, herczeg Eszterházy Pál külügyminiszter felszólíttatott: eszközölné, miszerint az erdélyi nemzetőrség felfegyverzése végett, — melly nemzetiség szempontjából igen fontos — az az erdélyi kormányzó rendelkezése alá adatnék. —

II. Az országban mutatkozó némely mozgalmak veszteljes természeté szükségessé tevé, hogy egy mozgó nemzetőrségi had vagy önkényes őrsereg állíttassék, melly, kivált most, az állandó katonaság hiányát is pótolná, a' miniszter elnök, mint a' hadi tereza ideiglenes vivője megbízatott: hogy előlegesen 1000 emberre költségvetést készíttessen, s ezt a' pénzügyminiszterrel közölvén, a' kivihetés iránt a' miniszteriumnak mindketten jelentést tegyenek.

III. A' páczabüntetés a' miniszterium által az egész magyar hadseregre nézve eltöröltetett, s az e' részben megkivántató intézkedés a' belügyi tárczára bízott.

IV. A' horvátországi viszonyok figyelembevételével szükségesnek találtott, miszerint azonkívül, hogy a' kapcsolt részekből hivatalokra egységek alkalmaztatnak, a' belügyi és igazságminiszteri munkakörben külön horvát osztály állíttassék, — annak meghatározása: ez osztály dolgaira és személyzetére nézve mi viszonyban álljon a' többi osztálylyal, az illető miniszterek belrendelésére tartozván.

V. A' Horvátországgal levelezésre nézve a' miniszterium elhatározta, hogy az ezentul is latin nyelven folytattassék; a' törvények a' horvát hatóságoknak magyar és latin nyelven fognak átküldetni, a' horvát fordításnak hozzámelléklével, — az ugynevezett „slavoniai“ hatóságokkal magyarul fog történni a' levelezés. —

VI. Bemutatván a' miniszter-elnök a' miniszteriumnak május 1jén tartott tanácsülésében a' kinevezett horvát bának saját aláírása alatti proclamatióját a' kapcsolt részekben lakó szláv és szerb nemzethez, és kíséreléssel a' horvát-szlavoniai törvényhatóságokhoz, mellyekben ezeknek meghagyja: hogy senkitől, felelet terhe alatt, parancsolatot elfogadni ne merjenek, mint tőle, s hogy az öszszeköttetést a' magyar kormánylyal tisztelt szakaszszák félbe, mindaddig, mig a' viszony Horvát-, Dalmát-, Tót- és Magyarországok közt a' szabadság, egyenlőség és függetlenség alapján ujra el nem rendeztetik, — végre azon parancsát: mellyben a' zágrábi alispán által a' rögtönítélő bíróságot mindazok ellen kihirdettetni kívánja, kik a' király, haza és nemzetiség pártolói ellen lázitanának, lázítóknak pedig mindazokat kijelenti, kik báni parancsainak nem engedelmeskednek; mindezeknél fogva a' miniszter-elnök megbízatott: hogy másnap Bécsbe menjen fel, s ő felségétől olly kéziratot igyekezze kieszközölni, mellyben a' bának meghagyassék, hogy a' magyar királyi helytartónak és a' magyar miniszteriumnak parancsait és rendeleteit a' közigazgatás minden ágáiban okvetetlen teljesítse.

VII. Csernovics Péter temesi főispán és kir. biztos a' torontálmezei zavargások iránt beküldvén első jelentését, kívánta: hogy a' budai főhadai kormányhoz tartozó katonasággal szükség esetében rendelkezessék; Egy batteriához szükséges pattantyusok és lófogatok neki mielőbb küldessenek; Radák György lázító országszerte köröztessek; Ezeknek következtében, május 3kán a' miniszterium a' budai fő hadi kormánylyat meghagyta: tegye meg a' szükséges intézkedéseket, miszerint a' hozzátartozó katonaságnak illető része, szükség esetére Csernovics Péter kir. biztos rendelkezésére készen álljon, s egy batteriához megkivántató pattantyusokat küldjön le Kikindára, — az álguk Temesvárról fogván oda szállíttatni. — A' lófogatok leküldése a' nagyobb távolság miatt nagy idővesztésbe kerülendvén, a' kir. biztos megbízatott: rendelkezje ki ott a' szükséges fogatokat. — Radák György köröztesése iránt a' szükséges rendeletek megtétettek.

VIII. A' lókitvel az ausztriai monarchiából, mindenütt, hol a' magyar határ a' külfölddel érintkezik, eltíttatott.

IX. A' bécsi hadügyminiszter a' magyar hadügyminiszteriumot felszólította, miszerint a' magyar és dalmát tengerpart védelmére, melly sardiniai és nápolyi hajóhad által legközelebb veszélyeztetetik, két század pattantyus küldessék Fiume felé. Ennek következtében május 5kán a' miniszteri tanács, a' két pattantyus-századnak elindítását Fiuméba elhatározta, ugy azonban, hogy utjában Zágrábot kerülje ki, s Fiumében a' magyar tengerpart-vidéki kormányzótól vegye parancsait, ki ezen két század alkalmazását, egyetértésben Thursky dalmát kormányzóval, kizárólag a' magyar és dalmát tengeremlék védelmére fogja intézni. —

Időnyerés és Zágrábnak kikerülése tekintetéből e' két század Bécsbe gőzhajón, onnan Czillig vasuton szállíttatott.

X. A' főherczeg nádor tudósította a' miniszteriumot: hogy ő felsége a' horvátországi bának azon legfelsőbb kéziratot, mellyet ahhoz a' miniszteri tanács intézetni kívánt, egyenesen Bécsből elküldötte. Közlötte továbbá ő felségének a' hadügyminiszter Mészáros Lázárhoz az iránt intézett kéziratát, hogy tárczájának átvételére siessen; valamint azon kéziratot is, melly által a' főherczeg nádor arra szólíttatik fel, hogy Horvátországba az ottani mozgalmak fékezésére királyi biztos küldessék.

Ezeknek következtében, a' miniszteriumnak azon intézkedéseim fölül, mellyek a' közönség előtt már tudva vannak, a' miniszter-elnökség május 9kén a' horvátországi bánhoz rendeletet bocsátott sebes postával, hogy a' parancsnoksága alatt álló katonaságnak, — ide értve az illető határoni ezredeket is — számáról, elhelyezéséről stb. azonnal jelentést tegyen.

Közlötte végre nádor ő főherczegsége azon legfelsőbb kéziratok másait, mellyeket ő felsége a' budai, bánági, pétervárad-i és zágrábi főhadai kormányzókhöz aziránt intézett: hogy az illető katonai dolgokban magokat a' magyar miniszterium rendelkezéseihez alkalmazassák; valamint ő felségének az ausztriai örökös tartományok hadminiszteréhez, gr. Latourhoz a' magyar katonaság iránti mikénti rendelkezésre nézve kiadott kéziratát is.

XI. Értesítetvén a' miniszterium arról: hogy a' görög nem egyesültek részéről az ő naptár szerinti május 1jén Ujvidéken, a' nemzeti gyűlésre (congressus) leendő előleges tanácskozás tekintetéből, nagyszámu gyülekezést szándékoltatik tartatni, — temesi gróf s királyi biztos Csernovics Péter sürgöny által oda utasíttatott: hogy ezen gyülekezetet, mellyre több ezerek öszszeseregletése váratott, kellő figyelemmel kísérsje. (P. H.)

*) E' pár nappal ezelőtt irt cikkek szavai az események által igen hamar erősítetének meg. Ime, olvassátok a' miniszteri proclamatiót! Szerk.

arra itt hajlam nincsen, de a mi látszott is az első szalmatüze mutatkozni, a milly mohón kaptak a katonáskodáson, úgy meghültek tőle. Szathmárról nevezetesen hallottam, hogy ott a mesteremberek már megunták 's magokat az illetők által e' terhes szolgálattól feloldatni kérik, mert munkájukat nem folytathatván kézi foglalatosságuk csonkulása miatt kenyér-szükit érzik. Megyénkben az oláhok és oroszok is kezdenek mozogni, papjaik a' bujtogatók, hihetőleg a' pétervári sugallás alapján.

Zala megye. Átalakulásunk üdvös reformja meghozta Zala polgárainak is a' rég feszült kebellet ohajtott, pártszin nélküli legforróbb szeretettel kegyelt főispán, gróf Battyányi Imrét, kinek elnöke alatt e' hó 8-án több ezer ajakról hangzó „éljen” között a' megyeház előtti téren nyílt meg első népgyűlésünk. Tolnay Károly hongyülesi követünk elsőben szólalt föl. Ékesszólásáról ismert jeles beszédében a' hongyüles történetet röviden elemezvén, hálás köszönetet szavazott azon közönségnek, mely őt bizalmával megajándékozván, a' követi pályára megválasztá, egyúttal magát továbbra is a' közönség kegyeibe ajánlá. Rokonszenvet nyert jeles szónoklatában sokszoros éljenekkel találkozott, miért beszéde jegyzőkönyvbe ígattatni és kinyomatni határozatott.

Iju Csúzy Pál, második követünk, Csányi László polgártárs és miniszteri rendbízott fölhívásának engedve, előadá: miként a' körülmények kifejlése a' hongyüles utónapjaiban Deák Ferenczet a' szerény nagy hazafi igényli Zalamegyét követének 's ennek folytán a' követi pályáról ő már előbb lelépett, azért jelen esetre beszédem nem készült mindazonban rögtönözve isszivesen szól: Uram! mondá, csendre, békére van e' honnak szüksége, mit a' kölcsönös egyetértés, 's a' törvények megtartása által lehet elérni. Beszédében kiemelte azt is, hogy őt a' követi pályára csak nemes társai választák ugyan, kiknek bizalmáért ezuttal szives köszönetet is mond, de miután nincs többé választófal közöttünk, mindenki szabad polgára e' honnak, ő is a' jelenlevők mint polgártársait üdvözi, 's velünk kezét fogva, működendik a' hon java előmozdítására. Végül kijelentvén, hogy reá nézve a' legkedvezőbb szerencse volt követi székét e' hon nemes keblű nagy fiának átengedhetni, 's magát polgártársinak szeretetébe ajánlá. Követurak beszédei után a' törvények fölolvastattak.

Ezután Csányi László, Csertán János, Mórocz Dániel, és más polgártársak csendre, békére, törvények iránti tiszteltetre inték 's fölhívák a' kormány sánczai közé fölavatott polgártársakat.

Következett az új törvény rendelete szerint a' megye választó kerületekrei fölosztását illető, választvány munkálatának bemutatása, ez helyben hagyatván, szerinte 9 választó kerület állapítottatott. Végül fölolvastattak minden helységből azon egyedek nevei, kik jövőben a' közgyűlés helyett, egy bizottványt alakítanak, 's a' megyei ügyeket kezelik.

Május 9-én bizottványi ülésben jelentünk meg — már minden nemesi diszjel és kard nélkül. Csillag Lajos másod alispán, elnök azon szándékáról értesíté a' bizottványt, miszerint ohajtaná az első alispániszek ezuttal betöltését, mi elfogadtatván, Csillag Lajos első, Horváth Vilmos pedig másod alispán közfölkialtás utján elnök beleegyezésével helyettesítették; 's ez utóbbi fölesketvén, helyét azonnal el is foglalta.

Megvalljuk, egy kissé rögtönözött volt másod alispán ur helyettesítése, mert e' napon történendő helyettesítésről igen kevesen lehettek értesítve, 's így Orosz Ferenc polgártárs, ki többször helyettes alispáni hivatallal megtiszteltetett, elmellőzéseért méltán sértettnek érezheti magát; azonban talán a' megye Horváth Vilmosban is erélyes férfit nyert. Mi hisszük, H. V. kettősen törekvén a' bizalmat kiérdemelni. Ugylegyen! — Most nagy vita kezdődött a' törvényesékek milly számbani megállapítása — 's az ezeken bíraskodó egyedek iránt. A' nagy számú hallgatóság a' teremben el nem férhetvén, a' terem kívüli zajongásával a' tanácskozást folytonosan zavará; sikernélküliek voltak, lelkes Csányi Lászlónak a' polgártársakhoz csendre intő többszöri fölhívásai, ók a' bizottványnak szabad ég alatti tartását hangosan követelték; végre szerény elnökünk engedvén a' zajongók rakoncátlankodásának, a' megye udvarán folytattuk a' tanácskozást. Költség kimelés tekintetéből Csillag Lajos első alispán a' Zala-Egerszegen tartandó törvényszéken kívül a' megye két nevezetes helyén indítványozott még törvényszéket tartatni; azonban ezen indítvány provincialis érdek miatt megbukott, és sok okoskodás után határozatott: a' megye hat járásában, ugyanannyi törvényszék fog tartatni.

Heves viták merültek fel a' törvényszéki bírák megválasztására nézve. Hertelendy György polgártárs elmondá a' kellekeket és tulajdonokat, mellyek egy bíróban megkívánatnak; 's miután a' pereket vezető ügyvédek, némely ese ek, ben érdekelve vannak, ohajtaná: ha illy körülményekben az

ügyvédek a' törvényszéki bíraskodásban részt nem vehetnének. A' nagy többség pártolá ez indítványt; azonban sajtászerű előadása az ügyvédi kar némelyikében keserű érzést gerjesztett, 's beszédjéből azt magyarázá ki, mintha H. Gy. az ügyvédek g... embereknek czimezte volna? Ezen elferdítés irányában jelesen igazolá magát H. Gy. példákkal világosítván fel előadását.

A' többit elmellőzve mondá: a' melly molnár lisztet nem lopott, azt lisztlopónak nevezni nem lehet; bizony elmeri mondani, — hogy nincs olly állapot és hivatal, mellynek egyedei visszaélésekre okot nem adtak volna a' nélkül, hogy az illy egyedek hibái vagy vétkei az egész státust bélyegeznék; így az igen tisztelt ügyvédi karban is lehet egyesek részéről visszaélés, melly azonban az egész ügyvédi karra homályt nem vethet. Ha tehát a' visszaélések elkerülésére figyelmezteté a' bizottványt, ezt csak igazságkiszolgáltatás tekintetéből hozá javaslatba, nem pedig egyes ügyvédek, vagy az egész kar megsértése végett. Humoristicus beszéde sokszoros felkaczagást és hangos éljeneket idézett elő. — Végre határozatott: minden járás, főbírájánál összeülvén, önrésére bírákat válasszon, és másnap a' bizottványnak helyben hagyás végett bemutassa.

Május 10-én ismét nagyszámu bizottványi ülésben megjelentünk. Jegyzőkönyv hitelesítés után, minden járás részére a' megválasztott törvényszéki bírák kezdtek fölolvastatni. Egyik járásban Csernel Ignác uradalmi ügyvéd törvényszéki bírónak megválasztatván, kérte magát felmenteni, mert ő uradalmi ügyvéd lévén pereket nem elfoglalva; de a' tegnapi határozat szerint e' választást el sem vállalhatja. E' nyilatkozat nyomán Nagy Dániel ügyvéd, visszatért a' tegnapi határozatra, miszerint a' bizottvány egy igen tisztelt osztályt eltaszított magától, 's reá a' jellemtelenség bélyegét síté; azért kijelenti, hogy az ügyvédi karnak a' megválasztást elfogadni teljes lehetlen! Iszonyu zaj követé e' nyilatkozatot. Csányi László polgártárs kibékeltető szellemben szonokolt több ízben; elmondák mások is, Hertelendy György egy érté indítványát, hogy csak olly törvényszéknél nem lehet az ügyvéd bíró, melly előtt pereit folynak; de a' felingerült kedélyek lecsillapítására keveset használtak. Végre Csányi László polgártárs baráti szözetet intézett barátihoz: úgy szölok hozzátok, mint barátotok, ha valami elhatározott fogadást tettek magatok között, kérlek benneteket okdozátok fel egymást e' kötelezés megtartásától, 's a' mellettek nyílványuló bizalmat ne utasítsátok vissza. — Kevés időre ismét kitért a' dühöngő zajongás azon okból, mert egyik járásban Rámoszetter sümegi festő helyettes törvényszéki bírónak megválasztatván a' bizottvány által helyben hagyatott; másik járás pedig Prukker kanizsai ácsmestert szinte helyettes t. bírónak, a' bizottvány nem akarta elfogadni. E' különböztesből eredt láрма élénkítésére tápanyag szolgált Skublics László polgártárs azon állítása: a' vöczkondi öreg bíró ép ugy tudhatja a' törvényt, mint oklevélben a', „praeclarum” ot nyert ügyvéd, például önmagát hozá föl, ő, ugymond, négy napig volt Pesten censura alkalmával, 's praeclarummal tért vissza, pedig mivel sem tudott többet a' törvényből, mint előbb, így bárki más hallásból vagy a' törvények olvasásából szerezhethet magának annyi tudományt, mennyi a' törvényszéken bíraskodásra elég, ő tehát Prukkert pártolja.

A' féktelen zajongást Csányi Lászlónak és Horváth Vilmos másod alispánnak sikerült nagy nehezen lecsillapítani, 's ezután Csányi László p. t. így nyilatkozott: Ha a' tisztelt bizottvány a' tanácskozásokat ezután is így folytatja, mint tegnap és ma, akkor mitsem kételkedem, hogy a' centralisatio eszméjének támogatására a' municipiumot áldozatul hozandja. Bizton elmondom, hogy én, ki élttemben soha elvet nem változtattam, 's a' municipium mellett minden áldozatra kész vagyok; de ha a' tanácskozás tereme tovább is illy rendtelenségek színhelyévé aljasítottatik, egy percig sem késném a' centralisatiót átkarolni 's b. azért csendet 's a' szónokok kihallgatását ajánlja. Ezután tovább olvastatván a' törvényszéki bírák megválasztatása, szeretett polgártársunk Csányi László magát az elnök és a' bizottvány szeretetébe ajánlván, sziv mélyéből fakadt éljenek között távozott körünköl.

Bevégeztetvén a' törvényszéki bírák fölolvása és helyben hagyása, választványok nevezettek a' törvények helységenkénti kihirdetésére az eskütszéki eljárás és választói képességű bírók összeírására. Bizottványi ülésünk még folyást tart miniszteri rendeletek és egyéb magánügyek tárgyalatnak.

Nem lesz felesleges megjegyezni május 8-án 6—7 ezer polgártárs jelent meg a' törvények kihirdetésére, köztük kortesféle nemes alig egy pár száz. A' legnagyobb csend és béke uralgott egész városunkban, a' rend nem zavartatott. Megszüvén a' jelen törvény kihirdetésével az évnegyedes közgyűlések, ezután minden hónap első hétfőn bizottványi ülés tartatik.

Nagy-Becskek, május 3-án. Ha előttem nem vonulnának el az események, mellyek közlöje vagyok, ha a' szabadságunk történetét bemocskoló tények színhelye nem

volna a' hely 's vidék, hová helyzetem sodort; csaknem méseinek kellene tartanom, hogy egy nép képes legyen szabadsága első pillanatát zendülésre használni, hogy miután tömördeket — mindent nyert 's nyeresége közvetlen — érezhető, nagy, akkor törjön ki dűhe 's örjöngjön a' nemzet 's a' hon ellen, melly csak imént nyitá meg részére szellemi és anyagi felvirágzása ösvényét.

E' történeteknél a' lélektan elveszti irányfonalát 's csak a' tömeg rendkívüli butasága 's vadsága, vezetőinek pedig példátlan gonoszsága a' kulcs a' torontáli féktelenségek megfejlesztéséhez.

Mi ismerjük a' nyomorult egyedeket, kik örült czéljaikra felizgaták 's örvénybe ragadák a' műveletlen népet; tudjuk a' czélt, mellyet kitűzni elég botorok, elég rosz lelkek voltak 's mellyre a' népet felhasználni akarni elég vakság és tudatlanság 's egyszersmind gonoszság volt; egy felületes tekintet a' történetbe, és a' vezetők előre megtanulhaták vala, mit jelenleg a' legiszonyabb pusztítások, gyilkolások 's rablások rémképei tanusítanak, miként a' tömeget közvetett, megszűbb célokra fölizgatni, habár a' czél erény volna is — nem lehet... Nagy-Kikinda, Frányova, Magyar-Becsa rettenő példákkal állanak elő 's még több város és helységek nevei csatlakoznának a' pusztítások e' szomorú színhelyeihez, ha véletlenség nem avatkozik be az undok tervek szörvényébe 's legiszonyabbat nem akadályozza meg akkor, midőn a' kitértést csak egy szálaeska tartóztatta vissza.

Nagykikindán valósítva lát az ember mindent, mit csak irtózatot kigondolhat, minden emberiséget meghazudtol azon képzelhetetlen vadság, mellyel az ottani rabló csoport két tanácsnokot halálra kintott 's holt tetemeiken dühöngött...

Nagybecskerek sorsa a' véletlenség kezeiben volt, husvét hétfőn délután a' városház terén összegyűlt a' tömeg egy levelet tartva, mellyet egy idevaló orvos tanuló Weiderschan szüleinek írt 's melly figyelmezteté, miként jelenleg a' népnél jogában áll minden 's magának, tisztviselőin, ha akar, elégtételt vehet. Ezen levél okosabb német lakosainknál viszhangra nem talált, de tulajdonosa felkeresvén a' kevéssé értelmes ó hitűeket, könnyen sikerült neki azon gyanut ébreszteni: miként ők több jogot kaptak, mint kihirdettetett 's hogy két tanácsnok többi jogaikat elsikkasztotta. Ezen hangulatban jött a' tömeg a' térre, de felvilágosítottván este felé ismét eloszlott.

Másnap reggel egy egészen heterogen csoportalással találkoztunk, a' szerb lakosok templomuk udvarán nagy számmal összejövén közöltük a' kaputosak a' magyar nyelven szerkezett anyakönyvek elégetését követették. Ez Ujvidéken kezdődött, 's nemzetellenes fölhívásokban minden hová, hol szerbek laknak elterjesztetvén több helyen mint nálunk is létesülésbe ment; de más helyeken erélyes férfiak által megakadályoztatott. A' könyvek szétrepesztési kívánatát a' már felizgatott tömegnél megakadályozni nem lehetvén, — derék városbíráknak szinte óhítt Hadzsits Lázár befolyását használván kieszközölé, hogy azok ne égettessenek el, hanem inkább, ha már meg nem menthetni azokat, szaggattassanak szét; nem sokára az anyakönyvek a' nép dűhének martalékai lettek 's mi láttunk külsőleg a' műveltebb osztályhoz tartozó egyedeket olly vadsággal tépni a' kezökbe jutott papírrészecskéket 's hallánk olly szitkokat a' haza és nemzet ellen, hogy undorral kellett elfordulnunk e' szolgálta lelkektől, kik csak képzettel sem bírván valami magasztosbról, nyomorult szenvedélyvel örjöngnek a' haza ellen, melly e' kigyókra pazarolja áldását. Igen különös hogy már akkor az anyakönyvek szerb nyelvre voltak fordítva, 's amidőn a' Nagyikindán működő kir. biztos intézkedéseinek szele, nálunk is sokat meghűsített, mindenki tagadja részvétét a' munkában, 's csak a' tömeg önkényes 's pillanatnyi felhevülésének törekesznek tulajdonítani, holott a' tömeg a' fordításban részt nem vett, a' lefordítás pedig előkészítés volt a' megsemmisítésre, de a' tömeg azt sem tudta, hogy milly nyelven szerkesztetik az anyakönyv, mellyet ő különben is sohasem látott. Egyébiránt megvannak a' mi jelölteink, és gondunk lesz bizonyítani, ki — és milly részt vett e' nemzetellenes munka elrendezésében? Bizom istenben hogy a' hazaárulási vétek nem kerülend el a' büntető igazság kezét, 's hiszem, miként azok, kik elsősk voltak a' merény-kigondolásban, mellynek követkevényei a' szerencse kezében vannak, elsősk leendnek a' számadást kérő bíróság előtt!!!

A' templomudvarából vezérek megjelenzései közt a' városház terére vonult a' csoport 's miután az elosztás kísérlete nem sikerült, az ott levő városkapitányt vette üldözőbe, ki szerencsésen egy sarok házba menekült, mellynek ajtajához állván a' városbíró a' népet távozásra bírta; ez ismét összejövén a' városház előtt, egyik közülök lajtorjára állván a' körülállók gunyakazajai közt a' nemzeti zászlót akará levenni, de mialatt vele bajlódnék, férfias elszántsággal jelent meg köztük már többször említett, 's magának mindnyájunk halálját kivilta bíró Hadzsits L. 's lehíván a' zászló után nyuló 's azt már majd leemelő egyedét helyéről, a' lajtorjára állott és szemközt e' vad csoporttal, megragadván a' zászlót azt emeszent ereklyének nyilvánítá, melly alatt az egész haza jogait

A tulsó lapon említett királyi kéziratok:

I. Királyi kézirat István főherceg nádorhoz.

Kedves öcsém főherceg István! Miután hírszerint Horvátországunkban több helyen elkülönzési törekvések merültek föl, melyek Magyarországgal és összes monarchiámmal való egységre nézve következeiseikben fölülte veszélyessé válhatnának; meghagyom kedvességednek: hogy szükség esetére egy ön előtt alkalmasnak látszó egyedet szükséges fölbatalmazásokkal ellátva királyi biztosul Horvátországba kiküldjön, kinek is kötelessége lesz hasonló merényletek elnyomására a szükséges rendszabályokhoz minden erélylyel nyulni. Bécs, május 6án 1848. **Ferdinánd**, m. k.

II. Királyi kézirat Jellachich horvátországi bánhoz.

Kedves báró Jellachich! Határozott és rendithetlen akaratom, a Magyarországi koronája alatt egyesült tartományok kormányának egységét, királyi szavam — 's koronázási eskümhöz hiven, a törvények értelmében föntartani, és sohasem fogom megengedni, hogy a magyar korona alatti tartományok közt fönlálló törvényes kapocs, önkényes rendeletek, vagy egyoldalú határozatok által tágtassék. Minélfogva oda utasítom önt, hogy királyi helytartóm parancsainak, és az általam kinevezett magyar felelős miniszterium rendelteinek, melyre én Magyarországnak és az ahoz kapcsolt tartományoknak törvényes kormányzását 1848: III. t. cikk által biztam, a kormányzás minden ágaiban szorosán engedelmessédjék 's ezen királyi akaratom teljesítésére hivatalos hatáskörében minden tekintetben fölügyeljen. Bécs május 6án 1848. **Ferdinánd**.

III. Királyi leirat Mészáros Lázár ezredeshez.

Kedves 'stb. — Miután ön általam magyar hadi miniszteremmel kineveztetett, — ezennel kötelességévé teszem önnek: hogy ezredének kormányzását az alezredesnek tüstint átadván, új állomását foglalja el. Bécs, május 7. 1848. **Ferdinánd**, s. k.

IV. Kir. kézirat báró Hrabovszky Pétervárad, báró Jellachich zágrábi, báró Piret bánásági és báró Lederer budai főhadikormányzókhöz.

Kedves N.N. Az utóbbi magyar országgyűlésen általam megerősített III. t. cikk 6. és 8. S. S. folytán, a magyar katonaság jövedőre minden kiadandó parancsokat és rendeleteket illető magyar miniszteriumom után veendő, 's ugyan csak ahoz intézendők minden hivatalos jelentések. Ezen törvény a katonai végvidékekre is kiterjed. Bécs, május 7én 1848. **Ferdinánd**.

V. Királyi kézirat István főherceg nádorhoz.

Kedves öcsém, főherceg István! Azon félreértések és fenakadások elkerülésére, melyek az általam az utóbbi magyar országgyűlésen helyben hagyott III. t. cikk 6. és 8. cikk Sainak alkalmazása körül a katonai kormányzatra nézve eredhetnek: Bécsben levő hadi miniszteremhez másolatban ide csatolt parancsot intéztem.

Minélfogva fölszólítom kedvességéddel oda munkálni, — hogy miután azon rendeletekről, melyeket a magyar miniszterium törvényes hatáskörén belül a magyar katonaság kormányzatát illetőleg maga kibocsát, itteni hadügyminiszteremnek a szükséges tudomást és áttekintést biztosítani kívánom, mennyiben ezen rendeletek monarchiám összes hadseregére nézve fenálló intézkedéseket érintenek, az illy rendeletek iránt itteni hadügyminiszteremmel előlegesen értekezés történjék, ellenben a kevésbbé lényeges rendeletek ugyanazzal utólagosan közöltessenek. Bécs, május 7kén 1848. **Ferdinánd**.

VI. Kir. kézirat Latour gróf ausztriai hadügyminiszterhez.

Kedves 'stb. Hogy hadseregem összes kormányzatában 's az eziránti rendeletekben a szükséges egybefüggés, egészen az utóbbi magyar országgyűlésen általam megerősített III. t. cikk 6. és 8. S. S. szerint tovább is fen tartassék: meghagyom önnek, hogy minden rendeletekre nézve, melyek összes hadseregemre vonatkoznak, vagy a melyek a fenebbi törvény értelmében a magyar seregnek általam külföldön alkalmazását tárgyazzák, tegye ön magát előlegesen értekezésbe magyar miniszteriumommal, különösen pedig magyar hadügyminiszteremmel; miután minden illyes rendelkezések csupán a magyar felelős hadügyminiszterium után adathatnak ki a magyar főhadikormányzóknak, kik a magyar katonai ügyek kormányzására nézve egyébként is csupán a magyar miniszterium alatt állanak.

Azonban más részről a legelől említett cél elérésére nézve biztosítani kívánván itteni hadügyminiszteremnek is az azon rendeletekről tudomást és áttekintést, melyeket a magyar miniszterium a magyar katonaság kormányzására nézve törvényes hatáskörén belül kibocsát, fölszólítom egyszerűsmind öcsémet a főherceg-nádort odamunkálásra, hogy mennyiben ezen rendeletek közvetve a monarchiám összes hadseregére nézve fenálló intézkedéseket érintenek, az illyesek iránt itteni hadügyminiszteremmel értekezés történjék; ellenben a kevésbbé lényeges rendeleteket vele utólagosan kö-

zöljék. Az itt adott utasítások a katonai határvidékekre is alkalmazandók, épségben tartván a bánt illető tulajdonosi illetőségeket. Ezekhez képest intézze ön is tüstint a további szükséges teendőket, névszerint pedig Bécsben levő magyar miniszteremmel, hg Eszterházyval e' szerint bocsátkozzék érintkezésbe.

Bécs, május 7kén 1848.

Ferdinánd.

A' vallás és közoktatási minisztertel.

A' görög nem egyesültek egyházi gyülekezete iránt követező rendelet adatott ki 's küldetett el sebes postával:

„István nádor, Magyarországnak és kapcsolt részeinek kir. helytartója, a' vallás és közoktatási miniszter előterjesztésére a' karloviczi érseknek.

Miután a' görög nem egyesültek egyházi gyülekezeteinek kitűzésére a' kikindai gyászos események következtek;

Miután ama vészes mozgalmak miatt az egyházi gyülekezetnek Károlovczon, az események közelében, tartása iránt magának ezen egyháznak más vidékeken lakó hivei között igazságos aggodalom létezik, mely az elővigyázat lépését haszthatlanul szükségessé teszi: Rendelem

1) Az egyházi gyülekezetnek ideje hóval későbbre, azaz: f. eszt. júniusnak ő zertartás szerinti 15kére áttáltetik.

2. A' gyülekezetet nem Károlovczon, hova eleve hirdetve volt, hanem az 1790iki congressus helyén, Temevár on, fog a' fenforgó körülmények között megtartatni.

Temesi gróf és főispán Csernovics Péternek állandalmi biztosul történt kinevezetése ujabban megerősítettik.

Ezen rendelet kihirdetésére a' károlovczi érsek és metropolita megbízatik.

Budapest, május 15kén 1845.

B. Eötvös József.

István, nádor kir. helytartó s. k.

Nagy-Becskerek, május 9kén, 1848. Rövid idő alatt többször — 's különösen a' legutóbbi Budapesti híradó „sirva vigad a' magyar“ ezimű vezércikkében igen nyomasztó érintetvén 's fejtevéni ki azon körülmény: miszerint mi magyar nép a' nemzetek nagy tengerében vajmi kised 's magányosan álló szigetekské képezzük; hogy mi ez ujab idő politikai harczaiban, vészhozólag tornyosuló idegen elemek közepett, csak helyes számítás, ildomosság, 's főleg consolidálás által menthetjük meg magunkat az örök enyészettől, ugyanez érdemben többet szólni fölsőlegesnek tartom; ezt, ki higgadt megfontolással bír, kit nem tulbuzgóság, nem ábrándos hűv vezérel, szőzaporítás nélkül is áltálja 's elhiszi. Tehát rövid leszek.

Mint bánási lakos, e' szerint olyan, ki az illyrek dühöngése, 's velőket rendítő demonstratióinak mindennapos tanuja vagyok, ki vérkönyeket sírok azon ádáz valóság fölött: miszerint ez alvidékeken, az itt lakó magyarok kevés száma miatt, az illyrismus száz fejú szörnyetege torlatlanul csufohatja 's tapodhatja nemzetiségünket 's tartózkodás nélkül kimondhatja, hogy e' földhöz a' magyarnak jogainas, mint bánási lakos mondok, leginkább érzem: hogy milly nagy szüksége van e' szegény magyar hazának arra, miként a' magyarok elszórt faját, bárhol létezzék is az, szorgosan fölkeresse, 's az egykori viharos időkben felkarolt idegen elemek tulsúlyaul határaiba telepíttesse.

Ez okból bátor vagyok a' miniszterium figyelmét a' havasalföldi, jelesül pedig a' moldvai — ugy nevezett csanog magyarokra fordítani.

Ezen utóbbi erőteljes, körülbelül 40 ezer főnyi, a' zsarnokság vaspálczája 's olasz papjainak nemzetiség-ellenes törekvései alatt is, századokon át épség 's egységben maradt — népcsalád ugyan is — Jerney utazónk tanubizonyága, de több hiteles adat szerint is — mindennapi imái közzé sorozza azon kérelmét: miszerint egykor a' magyarok istene Magyarhonba vezesse őt.

Ha jól emlékszem, e' lapok hasáiban volt, alig másfél évvel ez előtt, e' népről említés; e' lapban fejezem ki azon buzgó ohajtásomat is: hogy ennek beszálltatása, mely mártius 15ke előtt, a' megbukott kormány irányunkban ellen-szenves politikája miatt a' lehetlenségek sorába tartozott, — hova hamarabb teljesülésbe menjen. Nézetem szerint Torontál 's Temesbe lennének telepítendők, hol magyarság gyarapítása leginkább igényeltetik, 's hová a' Duna-Tisza-és Bege folyamok hátán legkönnyebben 's jutányosabban is szállíthatnának.

Ismétlem: fajunk szaporítása legfőbb életföldadatu nk, mert parányiságunk érzetében, olly sok romboló 's irigy elem közt, Vörösmartnykkal együtt, bus öntudattal kérdezhettük mimagunktól: „Teremt ésten fölbb magyart, míg a' világ, míg napja tart: ha mink is elfogyánk?“

Barát.

Fölvívása' jász kun kerületek derék lakosaihoz. Az igazságügyminisztere előterjesztésére Stoffer József elnököl, Eklér Imre és Fodor Béla közbírákul nevezettek ki azon bírósághoz, mely Jász kun ságra nézve egyebeken kívül

a' felkelési és közmajorkodási számadásokban fogja a' legfelsőbb bíraskodást gyakorolni.

Alkotmányos jogaink egyike levén a' petitionalis föllépés, ohajtom, hogy a' Jász kun kerületek az igazságügy miniszteréhez rögtön intézendő kérelmezés által sürgessék, — mihez képest — ha a' történt kinevezések visszahuzhatlanok, legalább a' föntírtelt számadások vizsgálat alá vételére e' bíróságot a' kerületek által ajánlandó három egyeddel szaporítsa. — Pest május 16kán 1848. **Elefánty**.

Fogadj isten!

Ha miniszterium volnánk, neheztelnők az olly védelmet, — mellyel a' Pesti hírlap tegnapi száma megörvendezteté az igazhittűeket.

„A' miniszterium — ugymond — a' hazának legnépszerűbb és tündöklő neveiből alakult.“ — Ez tehát azon ropant fontosságú védelmi axioma? És ki tagadta ezt? Ezt nem a' doctrinairek födözték föl: csak a' következtetés ferde dicsősége illeti meg őket; szerintök, ugyanis azért volnának ne bántsd virágok minisztereink, mert tündöklő nevek.

A' Pesti hírlap szemünkre lobbantja az elégtelenséget. — Ezt vártuk! mert hisz a' P. Hírlap megelégedhetett, miután nagy ahítatosan megvárógatta, mit fog tenni a' miniszterium, mellyet csak egykukkanatnyi javaslattal sem gyámolított rögs pályáján.

És a' nagy qualificatiókat ajánlgató centralista Pesti hírlap még azt is hiszi, hogy szerinte változott meg a' világ. Kicsé hátrább az agarakkal!

Mit akartok azzal, hogy a' „Jelenkor“ multját gyaláztatjátok? — Mi nem vagyunk azon multnak emberei. Azon kortól elszakasztók a' lapot, és nem személyzetünk szakadt el a' multtól, — mint némely hírlapista Kossuth korától. — Uszályvivótökké pedig soha sem alacsonyultunk: hogy is? nem ti vittétek a' nemzetöbbségnek haladászástóját. Nagyobb voltszerenésétek, mint a' dicsőség, mellyet most fejtek köré gyűjteni erőködtök.

A' „Jelenkor“ az új korban egész megnyugvással nézhet végig felszólalásain: mert ajánlatai mind a' nemzeti lét biztosítása körül forgotak, 's a' miniszterium által, habár késedelmeskedve is, elfogadtának.

Am tessék ezt megcofálni.

Ugy hiszszük a' miniszterium illy ellenzékben csak legjobb barátot láthat, ha nem a' P. hírlap szemüvegén nézi a' világot. —

A' viszontlátásig!

Vidéki mozgalmak.

Szatmár, april 25kén. A' követválasztó hét kerület székhelyei nálunk következők: Nagybánya, Aranyos, Medgyes, Krassó, Csenger, Fejér-Gyarmat, Nagy-Károly, és Máté-Szalka. — Megfoghatatlan balhiedelem fogta itt el a' népet, azon megyei küldöttség némely tagjaitól, i. melly az urbért megszüntető törvények kihirdetése 's megmagyarázásában fáradozott, irásban folyamodott 's az eziránt a' királytól küldött zászlót és aranybetűvel írott törvényt kéri kiadatni. Ki hitte volna, hogy Magyarországnak a' dolgok arra és oda jussanak, a' hova jutottak. Nálunk a' birtokosság azon része, melly csupa urbéri erővel mívelte földeit, 's majorsági erőt nem bir adósság nélkül magának szerezni, tökéletesen tönkre jut, de már nagyobb részint az is, mert e' vidéken nemesek a' fölszabadított urbérek, de a' valóságos curiákban 's majorsági földön lakók is még az előleges módon leküldött törvényezikelyek kihirdetése előtt már jóval megtagadták a' szolgálatot, most pedig, mióta értesülve vannak sorsuk iránt, sem tartozást sem tisztelettel teljességgel nem adnak a' földesurnak. Itt mindenünk miveletlenül paragon hever, a' nagyobb birtokosok táblái ugardon épen egy, mint a' kisebbek szalgföld szeletei, kérjük rimánykodunk embereinknek, hogy a' törvények életbeléptetéseig legalább pénzért mivelejk földjeinket, de meghunyászkodásunk, kérelmünk gunynyal utasittatik vissza, sőt azal fenyegetnek, hogy a' mi most szabadon kezünkél van, azt is, ha önként által nem adjuk nekik, erővel elveszik, mert már minden szabad és közös. Sőt van már példa megyénkben, hogy a' földesuri táblákat, melyek szabályozás következtében használtattak is már, erővel foglalta el a' paraszt község, ugy hogy rendes katonaságot kellett küldeni ellene, m. p. o. Zsádány helységben Szathmárhoz közel gróf Kuracsay jóságában történt, Reszegen pedig, Jaszrabszky nevű földesur tábláját 's tagját feldúlták 's lakhelyéből elkergették. Illy következeisei vannak nálunk a' mostani reformnak 's még isten tudja, mik várhatók. Itt mindnyájan le vagyunk verve, 's nagy részben a' tönkrejutás küszöbén állunk. Adja isten jó végét, de nem lehet a' szomorú következeisekről jótt állani, hát ha majd az ezen vidéken vagyis vármegyékben lakó, különben is szegény nemesség megtudja, — mert még nem tudja világosan, hogy mint itt mondani szokás, örökös portió alá van vetve, akkor lesz majd az igazi hadd el hadd! Itt a' nemzeti órség a' dolgon bizonyosan nem segít, mert

arra itt hajlam nincs, de a mi látszott is az első szalmatüze mutatkozni, a milly mohón kaptak a katonáskodáson, úgy meghültek tőle. Szalmatüze nevezetesen hallottam, hogy ott a mesteremberek már megunták 's magokat az illetők által e' terhes szolgálatról feloldatni kérik, mert munkájukat nem folytathatván kézi foglalatosságuk csonkulása miatt kenyér-szüköt érzik. Megyénkben az oláhok és oroszok is kezdenek mozogni, papjaik a' bujogatók, hihetőleg a' pétervári sugallás alapján.

Zala megye. Átalakulásunk üdvös reformja meghozá Zala polgárainak is a' rég feszült kebellet ohajtott, pártszin nélküli legforróbb szeretettel kegyelt főispán, gróf Batthyányi Imrét, kinek elnöke alatt e' hó 8án több ezer ajakról hangzó „éljen“ között a' megyeház előtti téren nyílt meg első népgyűlésünk. Tolnay Károly hongyülési követünk elsőben szólalt föl. Ékesszólásáról ismert jeles beszédében a' hongyülésen történeteket röviden elemezvén, hálás köszönetet szavazott azon közönségnek, mely őt bizalmával megajándékozván, a' követi pályára megválasztá, egyúttal magát továbbra is a' közönség kegyeibe ajánlá. Rokonszenvet nyert jeles szónoklatában sokszoros éljenekkel találkozott, miért beszéde jegyzőkönyvbe ígattatni és kinyomatni határozatott.

Ily Csúzy Pál, második követünk, Csányi László polgártárs és miniszteri rendbízott főhívásának engedve, előadta: miként a' körülmények kifejlése a' hongyülés után napjaiban Deák Ferenczet a' szerény nagy hazafit igényli Zalamegye követének 's ennek folytán a' követi pályáról ő már előbb lelépett, azért jelen esetre beszédrel nem készült mindazonban rögtönözve isszivesen szól: Uraim! mondá, csendre, békére van e' honnak szüksége, mit a' kölcsönös egyetértés, 's a' törvények megtartása által lehet elérni. Beszédében kiemelte azt is, hogy őt a' követi pályára csak nemes társai választák ugyan, kiknek bizalmáért ezuttalszives köszönetet is mond, de miután nincs többé választófal közöttünk, mindenki szabad polgára e' honnak, ő is a' jelenlevőket mint polgártársait üdvözli, 's velünk kezét fogva, működendik a' hon java előmozdítására. Végül kijelentvén, hogy reá nézve a' legkedvezőbb szerencse volt követi székét e' hon nemes keblü nagy bának átengedhetni, 's magát polgártársinak szeretetébe ajánlá. Követurak beszédei után a' törvények fölolvastattak.

Ezután Csányi László, Csertán János, Mórocz Dániel, és más polgártársak esendre, békére, törvények iránti tiszteletre inték 's fölhevák a' kormányásnczai közé fölavatott polgártársakat.

Következett az új törvény rendelete szerint a' megye választó kerületekrei fölosztását illető, választvány munkálatának bemutatása, ez helybenhagyatván, szerinte 9 választó kerület állapított. Végül fölolvastattak minden helységből azon egyedek nevei, kik jövőben a' közgyűlés helyett, egy bizottványt alakítanak, 's a' megyei ügyeket kezelik.

Május 9én bizottványi ülésben jelentünk meg — már minden nemesi diszjel és kard nélkül. Csillag Lajos második alispán, elnök azon szándékáról értesíté a' bizottványt, miszerint ohajtaná az első alispániszek ezuttali betöltését, mi elfogadtatván, Csillag Lajos első, Horváth Vilmos pedig második alispánna közfölkialtás utján elnök beleegyezésével helyettesítették; 's ez utóbbi fölesketvén, helyét azonnal el is foglalta.

Megvalljuk, egy kissé rögtönözött volt második alispán ur helyettesítése, mert e' napon történendő helyettesítésről igen kevesen lehettek értesítve, 's így Orosz Ferencz polgártárs, ki többször helyettes alispáni hivatallal megtiszteltetett, elmellőzéseért méltán sértettnék érezheti magát; azonban talán a' megye Horváth Vilmosban is erélyes férfiut nyert. Mi hisszük, H. V. kettősen törekvend a' bizalmat kiérdemelni. Ugy legyen! — Most nagy vita kezdődött a' törvényszékek milly számbani megállapítása — 's az ezeken bíraskodó egyedek iránt. A' nagy számú hallgatóság a' teremben el nem férhetvén, a' terem kívüli zajongásával a' tanácskozást folytonosan zavará; sikernélküliek voltak, lelkes Csányi Lászlónak a' polgártársakhoz esendre intó többszöri fölhevásai, ok a' bizottványnak szabad ég alatti tartását hangosan követelték; végre szerény elnökünk engedvén a' zajongók rakoncátlanokodásának, a' megye udvarán folytattuk a' tanácskozást. Költség kimelés tekintetéből Csillag Lajos első alispán a' Zala-Egerszegen tartandó törvényszéken kívül a' megye két nevezetes helyén indítványozott még törvényszéket tartatni; azonban ezen indítvány provincialis érdek miatt megbukott, és sok okoskodás után határozatott: a' megye hat járásában, ugyanannyi törvényszék fog tartatni.

Hevesb viták merültek fel a' törvényszéki bírák megválasztására nézve. Hertelendy György polgártárs elmondá a' kelleket és tulajdonokat, melyek egy bíróban megkívánatnak; 's miután a' pereket vezető ügyvédek, némely esekben érdekelve vannak, ohajtaná: ha illy körülményekben az

ügyvédek a' törvényszéki bíraskodásban részt nem vehetnének. A' nagy többség pártolá ez indítványt; azonban sajtászerű előadása az ügyvédi kar némelyikében keserű érzést gerjesztett, 's beszédjéből azt magyarázá ki, mintha H. Gy. az ügyvédeket g. . . embereknek cizemte volna? Ezen elferdítés irányában jelesen igazolá magát H. Gy. példákval világosítván fel előadását.

A' többit elmellőzve mondá: a' melly molnár lisztet nem lopott, azt lisztlopónak nevezni nem lehet; bizton elmeri mondani, — hogy nincs olly állapot és hivatal, mellynek egyedei visszaélésekre okot nem adtak volna a' nélkül, hogy az illy egyesek hibái vagy vétkei az egész statust bélyegeznék; így az igen tisztelt ügyvédi karban is lehet egyesek részéről visszaélés, melly azonban az egész ügyvédi karra homályt nem vethet. Ha tehát ő a' visszaélések elkerülésére figyelmezteté a' bizottványt, ezt csak igazságkiszolgáltatás tekintetéből hozá javaslatba, nem pedig egyes ügyvédek, vagy az egész kar megsértése végett. Humoristicus beszéde sokszoros felkaczagást és hangos éljeneket idézett elő. — Végre határozatott: mindenjárás, főbírájánál összeülvén, önrészsére bírákat választson, és másnap a' bizottványnak helybenhagyás végett bemutatassa.

Május 10én ismét nagyszámú bizottványi ülésben megjelentünk. Jegyzőkönyv hitelesítés után, minden járás részére a' megválasztott törvényszéki bírák kezdtek fölolvastatni. Egyik járásban Csernel Ignác uradalmi ügyvéd törvényszéki bírónak megválasztatván, kérte magát felmenteni, mert ő uradalmi ügyvéd lévén perekkel van elfoglalva; de a' tegnapi határozat szerint e' választást el sem vállalhatja. E' nyilatkozat nyomán Nagy Dániel ügyvéd, visszatért a' tegnapi határozatra, miszerint a' bizottvány egy igen tisztelt osztályt eltaszított magától, 's reá a' jellemtelenség bélyegét sűtő; azért kijelenti, hogy az ügyvédi karnak a' megválasztást elfogadni teljes lehetlen! Iszonyu zaj követé e' nyilatkozatot. Csányi László polgártárs kibékkeltető szellemben szonokolt több ízben; elmondák mások is, Hertelendy György egy érté indítványát, hogy csak olly törvényszéknél nem lehet az ügyvéd bíró, melly előtt pereit folytak; de a' felingerült kedélyek lecsillapítására keveset használtak. Végre Csányi László polgártárs baráti szótartot intézett barátihoz: úgy szólok hozzátok, mint barátotok, ha valami elhatározott fogadást tetettek magatok között, kérlek benneteket okozzátok fel egymást e' kötelezés megtartásától, 's a' mellettetek nyilvánuló bizalmat ne utasítsátok vissza. — Keves időre ismét kitört a' dühöngő zajongás azon okból, mert egyik járásban Rámoszetter sümegi festő helyettes törvényszéki bírónak megválasztatván a' bizottvány által helybenhagyatott; másik járás pedig Prukker kanizsai ácsmestert szinte helyettes t. bírónak, a' bizottvány nem akarta elfogadni. E' különböztetésből eredt láрма élénkítésére tápanyagulszolgált Skublics László polgártárs azon állítása: a' vöczköndi öreg bíró ép ugy tudhatja a' törvényt, mint oklevelében a' „praeclarum“ ot nyert ügyvéd, például önmagát hozá föl, ő, ugymond, négy napig volt Pesten censura alkalmával, 's praeclarummal tért vissza, pedig mivel sem tudott többet a' törvényből, mint előbb, így bárki más hallásból vagy a' törvények olvasásából szerezhet magának annyi tudományt, mennyi a' törvényszéken bíraskodásra elég, ő tehát Prukkert pártolja.

A' féltékeny zajongást Csányi Lászlónak és Horváth Vilmos második alispánnak sikerült nagy nehezen lecsillapítani, 's ezután Csányi László p. t. így nyilatkozott: Ha a' tisztelt bizottvány a' tanácskozásokat ezután is így folytatja, mint tegnap és ma, akkor mitsem kételkedem, hogy a' centralisatio eszmájének támogatására a' municipiumot áldozatul hozandja. Bizton elmondom, hogy én, ki élttemben soha elvet nem változtattam, 's a' municipium mellett minden áldozatra kész vagyok; de ha a' tanácskozás tereme tovább is illy rendtelenségek színhelyévé aljasították, egy percig sem késném a' centralisatiót átkarolni 's b. azért esendé 's a' szónokok kihallgatását ajánlja. Ezután tovább olvastatván a' törvényszéki bírák megválasztatása, szeretett polgártársunk Csányi László magát az elnök és a' bizottvány szeretetébe ajánlván, szív mélyéből fakadt éljenek között távozott körükből.

Bevégezvén a' törvényszéki bírák fölolvastatása és helybenhagyása, választványok nevezettek a' törvények helységenkénti kihirdetésére az eskütszéki eljárás és választói képességgel bírók összeírására. Bizottványi ülésünk még folytat tart miniszteri rendeletek és egyéb magánügyek tárgyalatnak.

Nem lesz felesleges megjegyezni május 8án 6—7 ezer polgártárs jelent meg a' törvények kihirdetésére, köztük kortesféle nemes alig egy pár száz. A' legnagyobb csend és béke uralgott egész városunkban, a' rend nem zavartatott. Megszűnven a' jelen törvény kihirdetésével az évnegyedes közgyűlések, ezután minden hónap első hétfőn bizottványi ülés tartatik.

Nagy-Beckerek. Május 3kán. Ha előttem nem vonulnának el az események, melyek közlője vagyok, ha a' szabadságunk történetét bemocskoló tények színhelye nem

volna a' hely 's vidék, hová helyzetem sodort; csaknem méssének kellene tartanom, hogy egy nép képes legyen szabadsága első pillanatát zendülésre használni, hogy miután tömerdek — mindent nyert 's nyeresége közvetlen — érezhető, nagy, akkor törjön ki dűbe 's őrzöngjön a' nemzet 's a' hon ellen, melly csak imént nyitá meg részére szellemi és anyagi felvirágzása ösvényét.

E' történeteknél a' lélektan elveszti irányfonalát 's csak a' tömeg rendkívüli butasága 's vadsága, vezetőinek pedig példátlan gonoszsága a' kulcs a' torontáli féltelenségek megfejtéséhez.

Mi ismerjük a' nyomorult egyedeket, kik örült céljaikra felizgaták 's örvénybe ragadák a' műveletlen népet; tudjuk a' célt, mellyet kitűzni elég botorok, elég rosz lelkűek voltak 's mellyre a' népet felhasználni akarni elég vakság és tudatlanság 's egyszersmind gonoszság volt; egy felületes tekintet a' történetbe, és a' vezetők előre megtanulhaták vala, mit jelenleg a' legiszonyubb pusztítások, gyilkolások 's rablások rémképei tanusítanak, miként a' tömeget közvetett, megszabott czélokra fölizgatni, habár a' cél erény volna is — nem lehet. . . Nagy-Kikinda, Frányova, Magyar-Becse retentő példákval állanak elő 's még több város és helységek nevei csatlakoznának a' pusztítások e' szomorú színhelyeihez, ha véletlenség nem avatkozik be az undok tervek szörvényébe 's legiszonyubbát nem akadályozza meg akkor, midőn a' kitorést csak egy szálcaska tartóztatta vissza.

Nagykikindán valósitva lát az ember mindent, mit csak irtózatot kigondolhat, minden emberiséget meghazudtol azon képzelhetetlen vadság, mellyel az ottani rabló csoport két tanácsnokot halálra kintzött 's holt tetemeiken dühöngött. . .

Nagybeckerek sorsa a' véletlenség kezeiben volt, husvét hétfőn délután a' városház terén összegyűlt a' tömeg egy levelet tartva, mellyet egy idevaló orvostanuló Weiderschan szülőinek irt 's melly figyelmezteté, miként jelenleg a' népek jogában áll minden 's magának, tisztviselőin, ha akar, elégtételt vehet. . . Ezen levél okosabb német lakosainknál vizhangra nem talált, de tulajdonosa felkeresvén a' kevésbbé értelmes ó hitűeket, könnyen sikerült neki azon gyanut ébreszteni: miként ő több jogot kaptak, mint kihirdetett 's hogy két tanácsnok többi jogait elsisikkasztotta. Ezen hangulatban jött a' tömeg a' terre, de felvilágosítatván este felé ismét eloszlott.

Másnap reggel egy egészen heterogen csoportulással találkozánk, a' szerb lakosok templomuk udvarán nagy számmal összejezővén közöttük a' kaputosak a' magyar nyelven szerkezett anyakönyvek elégetését követték. Ez Ujvidéken kezdődött, 's nemzetellenes fölhevásokban minden hová, hol szerbek laknak elterjesztvén több helyen mint nálunk is létesülésbe ment; de más helyeken erélyes férfiak által megakadályoztatott. A' könyvek szétrepesztési kívánatát a' már felizgatott tömegnél megakadályozni nem lehetvén, — derék városbírák szinte óhitű Hadzsics Lázár befolyását használván kieszközlé, hogy azok ne égettessenek el, hanem inkább, ha már meg nem menthetni azokat, szaggattassanak szét; nem sokára az anyakönyvek a' nép dühének martalékaik lettek 's mi láttunk külsőleg a' műveltebb osztályhoz tartozó egyedeket olly vadsággal lépni a' kezükbe jutott papírrészecskéket 's hallánk olly szitkokat a' haza és nemzet ellen, hogy undorral kellett elfordulnunk e' szolga lelkektől, kik csak képzetel sem bírván valami magasztosbról, nyomorult szenvedélyvel őrzöngnek a' haza ellen, melly e' kigyókra pazarolja áldását. Igen különös hogy már akkor az anyakönyvek szerb nyelvre voltak fordítva, 's mamidőn a' Nagyikindán működő kir. biztos intézkedéseinek szele, nálunk is sokat meghúsitott, mindenki tagadjár részvétét a' munkában, 's csak a' tömeg önkényes 's pillanatnyi felhevülésének törekesznek tulajdonítani, holott a' tömeg a' fordításban részt nem vett, a' lefordítás pedig előkészítés volt a' megsemmisítésre, de a' tömeg azt sem tudta, hogy milly nyelven szerkesztetik az anyakönyv, mellyet ő különben is sohasem látott. Egyébiránt megvannak a' mi jelölteink, és gondunk lesz bebizonyítani, ki — és milly részt vett e' nemzetellenes munka elrendezésében? Bizom istenben hogy a' hazaárulási vétek nem kerülend el a' büntető igazság kezét, 's hiszem, miként azok, kik első voltak a' merény-kigondolásban, mellynek követkevényei a' szerencse kezében vannak, első leendnek a' számadást kérő bíróság előtt!!!

A' templomudvarából vezérek megéljenzései közt a' városház terére vonult a' csoport 's miután az elosztás kísérlete nem sikerült, az ott levő városkapitányt vette üldözőbe, ki szerencsésen egy sarok házba menekült, mellynek ajtajához állván a' városbíró a' népet távozásra bírta; ez ismét összejezővén a' városház előtt, egyik közülök lajtorjára állván a' körülállók gunyakazajai közt a' nemzeti zászlót akará levenni, de mialatt vele bajlódtnék, férfias elszántsággal jelent meg köztük már többször említett, 's magának mindnyájunk halálját kivitta bíró Hadzsics L. 's lehíván a' zászló után nyuló 's azt már majd leemelő egyedét helyéről, a' lajtorjára állott és szemközt e' vad csoporttal, megragadván a' zászlót azt emeszent ereklyének nyilvánítá, melly alatt az egész haza jogait

és szabadságát vitta ki. „Előbb én halok meg” mondá bátor elszántsággal, „s csak holt tetememen keresztül ragadjátok el e’ szent tulajdonát.” — E’ derék férfiu jellemzősége azonban hozzá a’ gyülelés csoportot ’s kislelkü, nyomorult vezetőt, ’s mind mereven állottak a’ lélek nagyság előtt, felhagyva gyalázatos szándokukkal.

Nem akarok panegyricumot írni azon férfiak, kit említék, mi kik őt láttuk, tanuji valánk az életveszélynek, mellyben minden pillanatban forga; mi tudjuk azt is, ha ez a’ tömegnek sikerül, ezzel nem rekeszti be kicsapongását. — A’ veszély-elhárítás osztatlan érdeme Nagy-Becskerekén a’ derék Hadzsi Lázáré.

Ezen jelenet után rá beszéltetett a’ tömeg, hogy ő restaurálni akar, ’s egyik vezére Czvetkovics Frigyes forradalmi vezér v. kapitány (?) azonnal munkához fogott, elolvasá a’ kitűzött nevet, ’s a’ csoport reájok kiabálá a’ zsviót. — Ki veszek három egyedet, kik isten tudja miként jutottak e’ társaságba, a’ többi satyráji az igazság-kiszolgáltatásnak.

Sok „Zsviö”, lármá, követelések ’s azután ünnepélyes haza kíséréssel a’ nap hőseinek, végződött a’ délelőtti munka.

A’ boltok becsukattak, a’ városban általános rémülés lett; ez alatt megérkezett a’ nagy kikindai borzalmak előhíre a’ szegény megfutamlottak által, a’ népvezetők okulván a’ továbbibbi izgatással felhagytak. A’ környéken több helyütt kísértetek tétettek, de vér nem folyt. —

Most Nagyikindán katonaság van és számosan vannak befogva a’ rögtön ítélő bíróság által.

Hogyan felelendenek e’ sok áldozatért a’ bujtogatók, kik nélkül e’ sok szerencsétlen jogai élvében boldog maradt volna? — Könyörögniök kell a’ büntető igazság előtt bűntetéseik siettetéséért, melly az irtózatos látvány elől elzárja szemüket...

Csernovics Péter kormányi biztos ur erélyesen jár el hivatásában, már eddig tett intézkedései is mind olyanok, mellyeket megkíván a’ hely, az idő ’s a’ viszony, mellyek közt működik. N. Becskerekén szombaton váratik máj. 6-án; minden történéstől tudósítandom a’ szerkesztőségnek.

Tegnap este 500 fegyvert kapott nemzetőrségünk, melly a’ forradalom napján rögtön felállítván azóta jelesen működik.

Ujdonságokban hiány nem lesz, ’s tudósító is fog akadni. Feszülten várjuk a’ csomó megoldását!!! Cs e m e g i K.

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. A’ lombardi ideiglenes kormány által táborozási térekül Bergamo, Brescia, Chiavenna, Como, Crema, Cremona, Lecco, Lodi, Mailand, Pavia, Pizzighetone, Roua d’ Anso, Sesto, Calende stb. jelöltetnek ki, ’s május 4-én rendelet boesáltattott ki a’ katonai szökevények mikénti büntetése iránt. — A’ lengyel sereg Mickiewicz vezérlete alatt május 2-án Milanóba érkezett.

Rómában a’ forrongás növekvésben van, ’s általa a’ pápának helyzete mint világi hatalmasságé mindig nehezbedik. Neki vagy a’ folyamattal kell úszni, vagy világi hatalmáról lemondani, miként ezt egy livornoi levelező fejtegeti; — ’s ki tudja, ha vajjon ő szentségének nem régi ohajtása e’ lépést illő időben ’s móddal megtenni? A’ francia flotta tartaléka is elérkezett a’ livornoi kikötőbe april utolsó napjaiban; az admiral Florenzbe ment látogatást teendő a’ n. hercegnél, honnét néhány nap múlva visszaváratott; a’ flotta Nápoly-

hoz fog evezni. Az april 27-én innét több gőzösön elevezett sereg pedig nem szállítatik Velence elé, mint mondatott, hanem Anconánál szállnak partra. Ezen irányváltoztatást a’ levelező angol befolyásnak hajlandó tulajdonítani.

Felső Olaszországban a’ republicanus mozgalmak mindig nagyobb tért nyernek. Főszállásuk egyrésztől Majland, más részről Genua. Az egész Piemontot Károly Albert elleni izgató röpiratokkal áraszták el, ’s némely városokban milánói küldönczök által a’ respublica kikiáltása is megkísérletett. Alessandriában a’ városőrséget is e’ célra szándékoztak megnyerni. — Az ágostai lap szerint a’ velencei köztársaság állapota az osztrák sereg előrenyomulása által igen megnehezített, ’s Károly Albert e’ helyzet könnyítésére keveset tett. A’ belminiszter küldötte P a l e o c a p a megjelent nála őt az ádriai kormány közvetlen segélyére bírándó; de igen hidegen fogadtattott, ’s oda utasított, hogy mivel a’ Verona ellen szándokolt rohanás az egész tábor erejét igénybe veszi, nem marad egyéb hátra, mint hogy az ádriai kormány, melly kezdetben egészen önállólag kezdett intézkedni, függetlensége megvédésében is saját hatalmára támaszkodjék. A’ követnek újított kérelmeire sikerült csak a’ királyt arra bírhatni, hogy római tábornok Durando utasított néhány ezernyi segével Velence felé nyomulni. Egyébiránt a’ milánói ’s nagyobb része az olasz népnek nyugtalankodni kezd Károly Albert ’s táborra téllensége ellen ’s félnek, nehogy másodsor is elárulója legyen az olasz ügynek.

Folyó hó 6-án a’ Verona elleni támadás a’ piemontiak által csakugyan megkezdett. Az ütközet mindkét részről elhatározottan ’s tüzzel folyt. Az osztrák tábor jobb szárnya előre nyomult, de a’ bal nem bírván a’ nagyobb erővel — hátravonulni kényszerített, míg végre a’ magyar granátos osztályok megfordíták itt is a’ csata ügyét, ’s az ellent viszaszorították. Ezen ütközetet egy osztrák katonai részletesen írja meg az augsburginak; e’ szerint az ellenség mintegy 500 halottat számlál, és sebesülteit visszavonulás után 50 kocsin hozák a’ városba a’ diadalmosok. Az osztrákok közül egy tábornok ’s több altiszt sebesített meg veszélyesen. Másnap a’ támadás ismételtetett, de kevés szerencsével. A’ diadal tehát Radeczkyé, habár igen nehéz a’ dolog valóságán elmenni, minthogy a’ piemonti tábor nyilatkozványa szerint ez szándékosan bujt el az ütközet helyéről, nem akarván a’ sáncaik mögé bujt ausztriaiak kiszorításával erejét kétszeresen fogyasztani.

Bécs, május 8-án. Egy császári rendelet a’ jezsuitákat, és redemptoristákat az örökös tartományokban megszüntet. Ezen rendelet leginkább Pillersdorf érdeme, ki azt a’ kibocsátás előtt nyolcz nappal hozá javaslatba, de azon hatalmas pártfogók ’s pártfogónok irányában, kik a’ jezsuiták, és ligoriánusokat gyámolták, nehezen boldogulhatott a’ lármás macskazének nélkül. Ezen szerzetesek most már nem tudják: quo caput reclinent? — A’ bécsiek számos tagból álló küldöttséget küldöttek Prágába az ottani hatalmas szláv elemmel kibékülésre. A’ levelező igen helyesen megjegyzi, hogy ez uti költséget jó lett volna megtakarítani.

Prágában a’ mozgalmak fenyegető színt kezdenek ölteni; előbb a’ zsidók kiűzésében nyilatkozott az ellenszenv, melly még most semcsillapult, mi miatt izraelitai részint Bécsbe készülnek megtelepedni, részint Amerikába kivándorolni; — majd ismét a’ német érdekek védőjei ellen tétetnek elkeseredett demonstratiók. A’ nemzetország cseh parancs-szavát kíván,

’s nem akarja a’ nép, velök az arisztokraták sem, hogy Csehország; a’ német szövetségbe vétessék; mert a’ cseh urak nem szeretik a’ népies elemü frankfurti gyűlés határozatait. Ők urak akarnak maradni, mik csak a’ szláv nép közt lehetnek. A’ szláv szövetség terve e’ hó folytán teljesebbé fog vétetni, fő városa Belgrád leendő, ugyanott tartatik a’ szövetségi gyűlés is. Alomnak megjárja.

A’ Csernoviczba szökött moldovai bojárok az összes tartomány népségének hajlamát Magyarország irányában bizonyítják; ’s csak egy távulról lendítés kell, hogy az ige testté váljék.

LENGYEL és OROSZORSZÁG. A’ lengyel széleken a’ moszka táborozási készülétek folyást tartanak; azonban ez időig nem tudhatni, melly irányban fog a’ támadás vezetetni, sőt van e’ komoly szándoka a’ sz. pétervári udvarnak az európai mozgalmakba tetteg belé avatkozni. — Paskevics Varsóba proclamátiót boesáltott közre, mellyben tudatja a’ lengyelekkel, miként az első zendülési kísérletnél az egész várost halomra lövöldözött, ’s helyére akasztófákat emeltetend az izgatók számára. — Azonban a’ nép szent háborura készítetik; a’ pópák úgy értesítik népeiket, — miszerint szent vallásuk forog veszélyben, mert a’ római katolicusok általános mozgalomban vannak a’ keleti szertartásuk ellen, ’s ezen mozgalomnak élén a’ pápa áll; ’s minthogy a’ fejedelmek, kik Oroszországgal mind barátságban élnek, e’ mozgalmat nem pártolák, azokat a’ pápa vagy egyenlőkké tette népeikkel, mint az olasz fejedelmeket, vagy trónjaikról űzte el, mint a’ francia királyt; sőt újabbán az ausztriai, és porosz hatalmasságokat is ellenséges érintkezésbe hozá azzal, mint hogy ezek tartományban forradalmat támasztott ’s most szándoka mindazon népeknél is lázongásokat idézni elé, hol ezelőtt a’ kath. vallás uralkodó vallás volt, mint a’ lengyeleknél; ’s ekkor aztán a’ görög vallás elleni szent háboru fog megkezdetni. Sőt a’ kereszténység örökös ellenségét a’ szultánt is ellenségeskedésbe hozá a’ czárral, ’s e’ miatt — az islamnak fenléte óta először tiszteltetett meg az pápai követséggel. De Oroszország már egyszer ellent állott az egész Európának, ’s isten ekkor láthatólag mellette volt; ’s leendő most is, ha a’ nép vallásához hűn támogatója marad szent hitfőnökének, a’ czárnak. És ezért Oroszország támadást nem intéz; a’ külről megtámadtatást pedig ezen eszme nyomán enyészten di el; egy forradalom Lengyelországban ilyen támadás kezdetül tekintetik ’s azt szent háboru által előzendő meg.

A’ lengyelhatárszélekről Kalisch mellől május 2-án. Senki se boesáltatik se ki, se be; kozákok és huszárok tartják elfoglalva az átvezető utak ’s vizsgáló hivatali állomásokat. Minden irányban töltött fegyverü őrségek huzódnak. Kalischról Peiserig 1 Sezer ember van föllállitva, köztük három álgytelep 800 cserkeszszel, ezen utóbbiak Stampsin mellett állitvák fel, hol az ifju Paskewics parancsnok. Az orosz katonák közt azon hir terjesztetett, hogy a’ francziák ellen fogna; küldetni. Kalisban orosz kémei serge tartózkodik, ’s ugyanott egy levélnyitó művész is üzetetik, ki e’ mesterséget a’ remeklésg érti.

A’ moszka ezár finantz-miniszteriumának mart. 31-kei javaslatát helybenhagyá, melly szerint 1) az orosz arany és ezüst pénznek kivitele az egész nyugati vonalon megtiltatott. 2) Az utazók és szállítóknak megengedtetik a’ kivitelt olyképen, hogy az első 300, az utóbbak csak 100 arany és ezüst rubelt vihessenek ki személyenkint.

59ik szám.

A’ gőzösök járása a’ Tiszán.

1848ik évi május 1-jétől kezdve.

Szolnokról Szegedre, Tittelbe és Zimonyba Pesttel kapcsolatban minden kedden reggel.

„ Szegedre minden szerdán és szombaton reggel

Szegedről Szolnokba minden hétfőn, csütörtökön és szombaton reggel.

„ Zimonyba minden szerdán reggel.

Zimonybul Tittelbe, Szegedre és Szolnokra minden csütörtökön.

Minden kedden indul egy vontatógőzös Szegedről Zimonyba, és minden pénteken Zimonybul Szegedre.

Pest, május 1-jén 1848.

7—0

Magyarország 1848ban

írta Elefánty Ferenc

a’ népnek felvilágosítására irt korszerű munka megjelent ’s 20 p. krajczárért kapható Kilián és társa könyvkereskedésében, ugy e’ lapok szerkesztő hivatalában.

2—3

Hirdetés. 40 pfrt jutalommal.

A’ múlt pénteken Pestről Péczelig gr. Crouy elvesztette a’ kocsijából börtáskába zárt puskáját; mellyért, ha azta’ megtaláló akár Péczelbe gr. Crouyhoz, akár Pestre Kronperger Antal nyelvtanárhoz (uri utcza Horváth házba) elhozza, 40 pfr jutalmat kap. Kelt Pesten május 15-én, 1848.

2—3

É R T E S Í T Ó.

1848.

† **Birtokbank** írta Jankó Vincze, kapható Emich Gusztáv könyvkereskedésében, Pesten. Ára 10 kr. ezüstben. 2—3

A’ gőzösök indulásai Pestről.

1848dik évi május 1-jétől kezdve.

Pestről Bécsig naponkint reggeli 6 órakor, kapcsolatban Győrrel.

„ Orsovára minden vasárnap reggeli 5 órakor, Galacz és Konstantiná-

„ polylyai kapcsolatban az oláh részen, és május 7 és 21-dikén

„ Odessával.

„ minden csütörtökön reggeli 5 órakor (minden 14 napokban

„ egyesül Galacz és Konstantinápolylyal a’ török részen.)

„ E’ gőzösök megérkeznek Orsováról minden vasárnap reggeli 4 órakor, és minden csütörtökön délutáni órákban.

„ Tittelig minden kedden és pénteken reggeli 5 órakor, le és fölfelé

„ Eszéken át; a’ kedden induló gőzös Szegeddel kapcsolatban áll.

„ E’ gőzösök minden vasárnap és szerdán délutáni órákban Tittelből megérkeznek.

Vontatóhajók indulásai.

Pestről Bécsbe minden hétfőn és csütörtökön elindulnak; és minden szerdán és szombaton megérkeznek.

„ Orsovába minden kedden elindul, és minden szerdán megérkeznek.

Pesten; május 1-jén 1848.

Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság főügynöksége. 8—0